

Valtionavustus alueellisen sote-järjestötoiminnan sekä järjestöjen tekemän terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyön kehittämiseen

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 09.09.2026 § 64

Valmistelija järjestökoordinaattori Arto Lampila, p. 050 312 5271
palvelujohtaja Nina Peränen, p. 050 594 6783

Selostus asiasta

Yleistä

Sosiaali- ja terveysministeriö tulee jakamaan hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille vuositasolla 25 miljoonan euron määräaikaisen valtionavustuksen vuosina 2027–2030 alueellisen sote-järjestötoiminnan sekä järjestöjen tekemän terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyön kehittämiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön infokirjeen (VN/19760/2026) mukaisesti hyvinvointialueet kokoavat järjestöiltä hanke-ehdotukset. Hyvinvointialueet arvioivat, mitkä järjestöjen tarjoamista ehdotuksista sopivat alueiden tarpeisiin ja hakevat sen jälkeen valtionavustusta toiminnalle. Hyvinvointialueet voivat määritellä alueensa kehittämistyön painopistealueet toimintaympäristön, tarpeen ja alueellisen järjestörakenteen perusteella.

Valtionavustuksen painopisteitä on valmisteltu hyvinvointi ja kumppanuudet palvelualueella. Painopisteiden valinnassa on huomioitu käytettävissä oleva väestön hyvinvointia kuvaava indikaattoritieto sekä käydyt keskustelut hyvinvointialueen palveluiden kanssa hyvinvointisuunnitelman valmisteluprosessissa. Lisäksi on hyödynnetty kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja palveluntuottajien kanssa käytyä hyvinvoinnin edistämisen neuvottelujen antia. Painopisteissä on huomioitu lisäksi hyvinvointialueen strategian tavoitteet.

Valtionavustuksen haun painopisteet Keski-Suomessa:

1. Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen
 - Nuorten syrjäytymisen ehkäisy, työ- ja toimintakyvyn tuki
 - Vanhemmuuden tuki
2. Työikäisten hyvinvoinnin edistäminen
 - Työkyvyn tuki
 - Tuki elämän murros- ja kriisitilanteissa
3. Ikääntyneiden hyvinvoinnin edistäminen
 - Digitaalisen osallisuuden ja turvallisuuden vahvistaminen
 - Toimintakyvyn vahvistaminen
4. Kaikille ikäryhmille
 - Terveellisten elämäntapojen edistäminen
 - Mielenterveyden edistäminen
 - Väkivallan ja itsemurhien ehkäisy
 - Syrjäytymisen ehkäisy

Ministeriö julkaisee myöhemmin ohjeet valtionavustuksen hakuun. Sosiaali- ja terveysministeriön antaman ennakkotiedon mukaan haku

avautuisi syyskuussa ja hakuaika tulisi olemaan kuusi viikkoa. Päätökset saataisiin alkuvuodesta 2027. Haun avautuessa järjestöille avataan sähköinen lomake, jonka kautta voi esittää hankeideaansa osaksi valtionavustushakua. Hyvinvointi ja kumppanuudet palvelualue kokoaa painopisteiden pohjalta esityksen siitä, mitkä hankeideat vastaavat painopisteitä parhaiten. Ehdotuksia arvioitaessa käydään keskustelua hyvinvointialueen palveluiden kanssa ja sovelletaan samoja pisteytyskriteereitä kuin toiminta-avustushaussa. Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta tekee päätöksen valtionavustukseen esitettävistä hankkeista.

Ehdotuksen voi tehdä yksittäinen toimija tai usea toimija yhteistyössä. Yhteistyönä tehdyssä ehdotuksessa on nimettävä yksi hakijoista, joka vastaa kokonaisuuden hallinnosta ja raportoinnista.

Alustavat kriteerit hakijoille (STM saattaa tarkentaa näitä vielä ohjeessaan)

- Hakija on rekisteröity yhdistys tai säätiö
- Hallinnosta vastaavalla järjestöllä on riittävät edellytykset (kokemus ja osaaminen haettavasta teemasta, alueellinen tuntemus ja hallinnolliset resurssit) toteuttaa hanketta.
- Hakija sitoutuu noudattamaan valtionavustuksen ehtoja ja toimittamaan hyvinvointialueelle kaikki avustuksen hallinnointiin ja raportointiin tarvittavat materiaalit

Talous

Rahoitus tulee 100 % sosiaali- ja terveysministeriöstä. Hyvinvointialue voi ottaa summasta välttämättömät hallintokustannukset.

Yhteenveto

Hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki voivat hakea valtionavustusta sote-järjestötoiminnan ja järjestöjen tekemän terveyden sekä hyvinvoinnin edistämistyön kehittämiseen. Valtionavustus tulee haettavaksi ensimmäistä kertaa syksyllä 2026 ja haettavissa on 25 miljoonaa euroa. Keski-Suomen hyvinvointialue kokoaa alueensa toimijoilta ehdotuksia valtionavustukseen kytkettäväksi hankkeiksi, hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta päättää nyt avustuksen alueellisista painopisteistä ja myöhemmässä kokouksessa valitsee valtionavustukseen esitettävät hakemukset.

Toimivalta

Hallintosääntö 18 §

Esittelijä

Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveyspalvelut Kallimo Kati

Päätösehdotus

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta

1) hyväksyy järjestöille avattavan valtionavustuksen haun Keski-Suomen painopisteet sekä

2) delegoi valtionavustushaun avauspäätöksen strategiajohtajalle.

Asian käsittely:

Palvelujohtaja Nina Peränen oli läsnä kokouksessa esittelemässä asiaa klo 18.19-18.28.

Esittelijä teki kokouksessa seuraavan muutetun päätösehdotuksen:

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta

1) hyväksyy järjestöille avattavan valtionavustuksen haun Keski-Suomen painopisteet sekä

2) antaa strategiajohtajalle valtuudet avata valtionavustushaun.

Päätös

Muutettu päätösehdotus hyväksyttiin.

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 18.28.

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 21.10.2026

1118/00.04.00/2026

Valmistelija

järjestökoordinaattori Arto Lampila, p. 050 312 5271
palvelujohtaja Nina Peränen, p. 050 594 6783

Selostus asiasta

Yleistä

Valtionavustus sosiaali- ja terveysalan järjestötoiminnan kehittämiseksi avattiin haettavaksi keskisuomalaisille järjestöille 15.9.-8.10.2026 (Anu Pihl viranhaltijapäätös § 9). Avustusehdotuksia tuli määräaikaan mennessä sähköisen lomakkeen kautta 69 kappaletta 51 järjestöltä. Avustusehdotusten yhteissumma oli 5 947 010 euroa.

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnan 9.9.2026 hyväksymien painopisteiden ja järjestöiltä tulleiden ehdotusten pohjalta on muodostettu kolme yhteisiin tavoitteisiin kytkeytyvää työpakettia, joista laaditaan Keski-Suomen yhteinen valtionavustushakemus. Hakemuksen yhteissumma on 1 400 000 e.

Keski-Suomen hyvinvointialue ja sosiaali- ja terveysalan järjestöt toteuttavat työpaketit yhtenä kumppanuushankkeena. Järjestöjen osaamista ja kohtaavaa työtä suunnataan täydentämään hyvinvointialueen toimintaa. Kumppanuushankkeella vahvistetaan keskisuomalaisten hyvinvointia ja terveyttä sekä hyvinvointialueen ja järjestöjen tavoitteellista yhteistyötä. Hyvinvointialue toimii avustuksen hakijana ja järjestöt kumppanuushankkeen osatoteuttajina.

Kumppanuushankkeen työpaketit

1. Mielenterveyden ja resilienssin vahvistaminen

Toimijat: Sovatek-säätiö, Pesäpuu ry, Surunauha ry ja Visio-säätiö sr, Jyväskylän Setlementti.

Tavoite: Vahvistaa eri elämäntilanteissa olevien keskisuomalaisten mielenterveyttä, turvallisuutta, osallisuutta ja selviytymiskykyä sekä madaltaa avun ja tuen hakemisen kynnystä. Toiminnalla ehkäistään mielenterveyden ongelmien, yksinäisyyden, päihdehaittojen, itsetuhoisuuden ja taloudellisten vaikeuksien kasautumista sekä palvelujen ulkopuolelle jäämistä.

Toimenpiteet: Matalan kynnyksen kohtaamispaikka- ja vertaistoiminta, hyvinvointia vahvistava ryhmätoiminta, kokemusasiantuntijuus, itsemurhien ehkäisytyö, jalkautuva tuki, talousohjaus ja palveluohjaus. Toiminnassa vahvistetaan osallistujien voimavaroja ja arjen hallintaa sekä ohjataan ihmiset ja heidän läheisensä tarkoituksenmukaisen tuen piiriin.

2. Ikääntyneiden osallisuuden, toimintakyvyn ja digitaalisen turvallisuuden vahvistaminen

Toimijat: Ystävöntupa ry, Keski-Suomen Martat ry, Keski-Suomen kansallinen senioripiiri ry. ja Paremmiin Yhdessä ry.

Tavoite: Vahvistaa ikääntyneiden mahdollisuuksia itsenäiseen, turvalliseen ja aktiiviseen arkeen sekä ehkäistä digitaalista ja sosiaalista ulkopuolisuutta. Toiminnalla tuetaan erityisesti henkilöitä, joiden osallistumista rajoittavat vähäiset digitaidot, digitaaliseen asiointiin liittyvä epävarmuus, yksinäisyys tai toimintakyvyn muutokset.

Toimenpiteet: Henkilökohtainen ja ryhmämuotoinen digituki, digitaalisen turvallisuuden vahvistaminen, vertaistuki sekä ravitsemusta, arjen taitoja ja toimintakykyä tukeva toiminta. Toimintaa toteutetaan helposti saavutettavissa kohtaamispaikoissa, jalkautuvasti ja paikallisten verkostojen kautta. Samalla vahvistetaan vertaisohjaajien ja vapaaehtoisten osaamista.

3. Perheiden ja vanhemmuuden tukeminen

Toimijat: Jyväskylän Suvanto ry, MIELI Jyväskylän seudun mielenterveys ry / MIELI Kriisikeskus Mobile, Keski-Suomen ensi- ja turvakoti ry, Mannerheimin Lastensuojeluliiton Järvi-Suomen piiri ry, Tukena-säätiö sr ja Sovatek -säätiö.

Tavoite: Vahvistaa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tarjoamalla varhaista ja helposti saavutettavaa tukea vanhemmuuteen, arjen hallintaan, mielenterveyteen ja turvallisiin ihmissuhteisiin. Erityistä huomiota kiinnitetään perheisiin ja nuoriin, joiden tukiverkostot ovat vähäisiä tai joiden elämäntilanteeseen liittyy kuormitusta, yksinäisyyttä, väkivallan riskiä tai erityisen tuen tarvetta.

Toimenpiteet: Kohtaamispaikkatoiminta, yksilö- ja ryhmämuotoinen tuki, vertaistoiminta, nuorten kokemusasiantuntijuus, mielenterveyttä ja vanhemmuutta tukeva työ sekä väkivallan ehkäisyyn liittyvä toiminta. Toimintaa toteutetaan lähi-, jalkautuvilla ja digitaalisilla tavoilla perheiden ja nuorten arkiympäristöissä sekä yhteistyössä koulujen, sekä hyvinvointialueen perhekeskus-, opiskeluhoito- ja muiden palvelujen kanssa.

Toimijat – listauksissa on esitetty ehdotukset jättäneet toimijat, osa ehdotuksista on useamman järjestön yhteistyönä laatimia, joten käytännön toteutukseen voi osallistua laajempi joukko.

Päätös valtionavustuksen välittämisestä toimijakohtaisine euromäärineen tuodaan lautakunnan päätettäväksi, kun rahoituspäätös ministeriöltä on saatu.

Talous

100 % valtionavustus, rahoitus ei edellytä omarahoitusta. Hakemukseen on budjetoitu sisälle hyvinvointialueen omat hallintokustannukset.

Vaikutusten ennakkoarviointi

Valtionavustuksen saaminen vahvistaisi sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toimintaedellytyksiä ja niiden mahdollisuuksia toteuttaa kohtaavaa, matalan kynnyksen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Hankkeet täydentävät hyvinvointialueen toimintaa, eivätkä rakenna rinnakkaisia tai päällekkäisiä palvelurakenteita.

Varhainen tuki, osallisuuden vahvistuminen, toimintakyvyn tukeminen sekä syrjäytymisen, yksinäisyyden, mielenterveyden ongelmien ja kriisiytymisen ehkäisy voivat vähentää raskaampien sosiaali- ja terveyspalvelujen tarvetta sekä siirtää niiden käyttöä myöhempään vaiheeseen.

Hankekokonaisuudella voidaan tukea asukkaiden valmiuksia käyttää palveluja, hakea apua ja toimia oman hyvinvointinsa edistäjinä.

Yhteenveto

Rahoitushaun tavoitteena on alueellisen sote-järjestötoiminnan ja järjestöjen tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön kehittäminen. Pääosa rahoituksesta on tarkoitus suunnata ihmisiä tavoittavaan kohtaavaan työhön. Kumppanuushankkeella vahvistetaan ennaltaehkäisevää ja varhaista tukea erityisesti haavoittuvassa asemassa oleville ja tuen tarpeessa oleville ihmisille. Rahoitushakemuksessa huomioidaan eri ikäryhmät ja alueellinen peittävyys.

Toimivalta

Hallintosääntö 18 §

Esittelijä

Toimialajohtaja, sosiaali- ja terveyspalvelut Kallimo Kati

Päätösehdotus

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta valitsee valtionavustushaun työpaketit ja toimijat esityksen mukaisesti.

Päätös